

**Rendőri jelenlét a kistelepüléseken, különös tekintettel
a hátrányos helyzetű kistérségekre**

Budapest, 2015.

Készítette:

**Lakatos Tibor r. ezredes
rendőrségi főtanácsos
Görbe Attila r. alezredes**

Településállomány

Magyarországon a települési önkormányzatok illetékességi területe jobbra megegyezik a funkcionális értelemben vett településekkel. Kivételt képez néhány nagyvárosunk – mindenekelőtt Budapest– agglomerációja, amelyekben a közigazgatási határok nem felelnek meg a tényleges települési egységeknek, s az Alföld speciális szórványtelepülései, az ún. tanyák, amelyek topográfiailag elkülönülnek ugyan a települések belsőségeitől, de funkcionális értelemben, térkapcsolataik révén mégis egy településegységet képeznek a belterületekkel.¹

A hazai közigazgatási egységek száma 2010. október 03-án 3177 volt. Az elmúlt két évtizedben a települési önkormányzatok száma lassú ütemben növekedett.

- 50 főnél kisebb települések száma: 27 (legkisebb: Iborfia 12 lakos)
- 200 főnél alacsonyabb lakosság szám: 352
- 500 főnél: 1048
- 1000 főnél: 1725 (54%)
- 10 ezer lakos alatti települések száma: 3008 (95%)
- 50 ezer feletti: 20 (0,6%)
 - ebből
 - 100 ezer feletti: 9
- Egy településre jutó átlagos lakosság szám: 3153
- Vidéki településre jutó átlagos lakosság szám: 2630

Az önkormányzati rendszer struktúrája típus szerint:

- 1 főváros
- 23 kerület (~1%)
- 23 megyei jogú város (~1%)
- 304 város (~9%)
- 119 nagyközség (4%)
- 2707 község (85%)
- 3177 település + 19 megye²

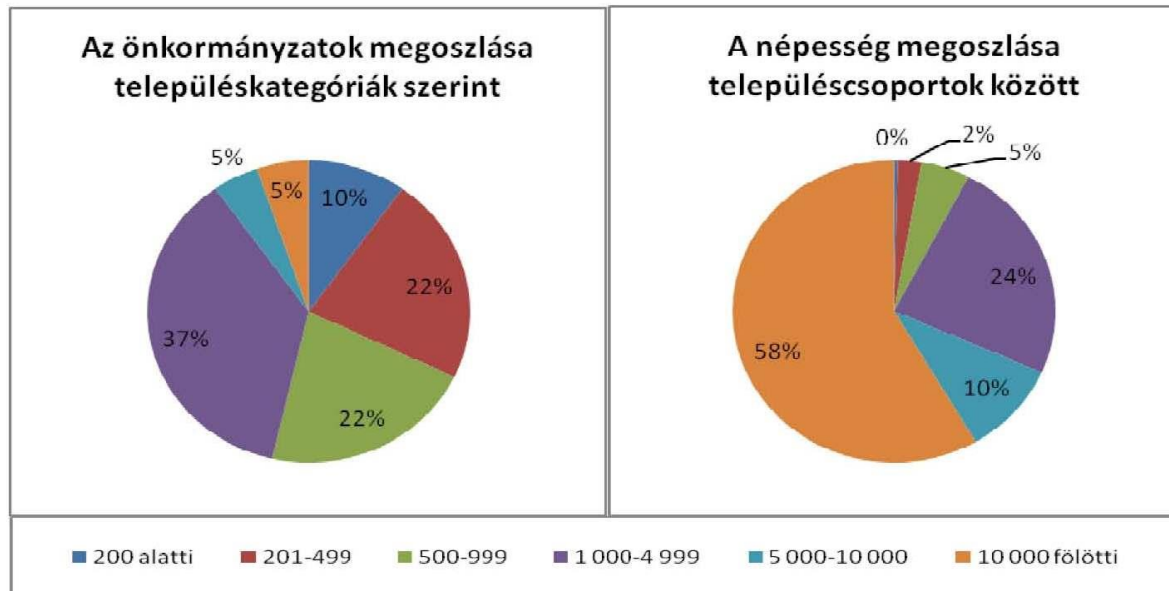
A magyarországi településállományra az elaprózottság és a koncentráció egyaránt jellemző. A települések kerekén egyharmadának a lélekszáma nem éri el az 500 főt (1074 település, az összes település 34,1%-a), közülük 373-nak a 200 főt sem. A települések további

¹ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 121. o.

² „Sok kicsi sokra megy? avagy Települési önkormányzatok vagy járási tanácsok? A regionális tudomány társadalmisítása” című konferencia Pécs, 2011. május 4. Dr. Zongor Gábor TÖOSZ főtitkár előadása

21,4%-ának lakosság száma 500 és 1000 közé esik. Vagyis az ország települései több mint felének (55,1%-ának) a lélekszáma 1000 fő alatt marad. Az egyes népesség-nagyságcsoportokban élők száma alapján más képet kapunk: a törpefalvakban (a 200 főnél kisebb településekben) csupán az ország lakosságának 0,4%-a él, s az 1000 főnél kisebb települések lakosság száma is messze elmarad az összlakosság egytizedétől (7,6%).³

Településkategóriák és a népesség struktúrája⁴

Forrás: Pénzügyminisztérium.

A magyarországi településállomány nagyságrendi tagolódása messzemenően kihat a települések fejlődési lehetőségeire, szolgáltatásaik színvonalára, lakóik munkaerő-piaci helyzetére, jövedelmi viszonyaira, a migrációra. Különösen a 2. világháború után sodródtak hátrányos helyzetbe a kistelepülések (falvak) a magyar településállományon belül. Méretgazdaságossági és szervezetkorszerűsítési okokra hivatkozva a különböző alapfokú intézményeket állami ösztönzés mellett a faluállomány nagyobb, jobban megközelíthető településeibe koncentrálták. Az alapfokú intézmények koncentrációja az aprófalvas vidékeken átrendezte a falvak pozícióit, a lakosság életkörülményeit. A nagyobb, összefüggően aprófalvas területek többsége az 1970-es 1980-as évekre hátrányos helyzetű területté vált. A folyamat hatásait felerősítette, hogy a szocialista korszak idején a lakosság motorizációja alacsony szintű volt, a tömegközlekedés járatai ritkán közlekedtek, s a kommunikáció akkor létező egyéb formái is – így a telefonhálózat – kiépítetlenek. A 200 ezer főnél népesebb települések adófizetőinek átlagjövedelme kerekén kétszerese a kistelepülésekben.

³ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 121. o.

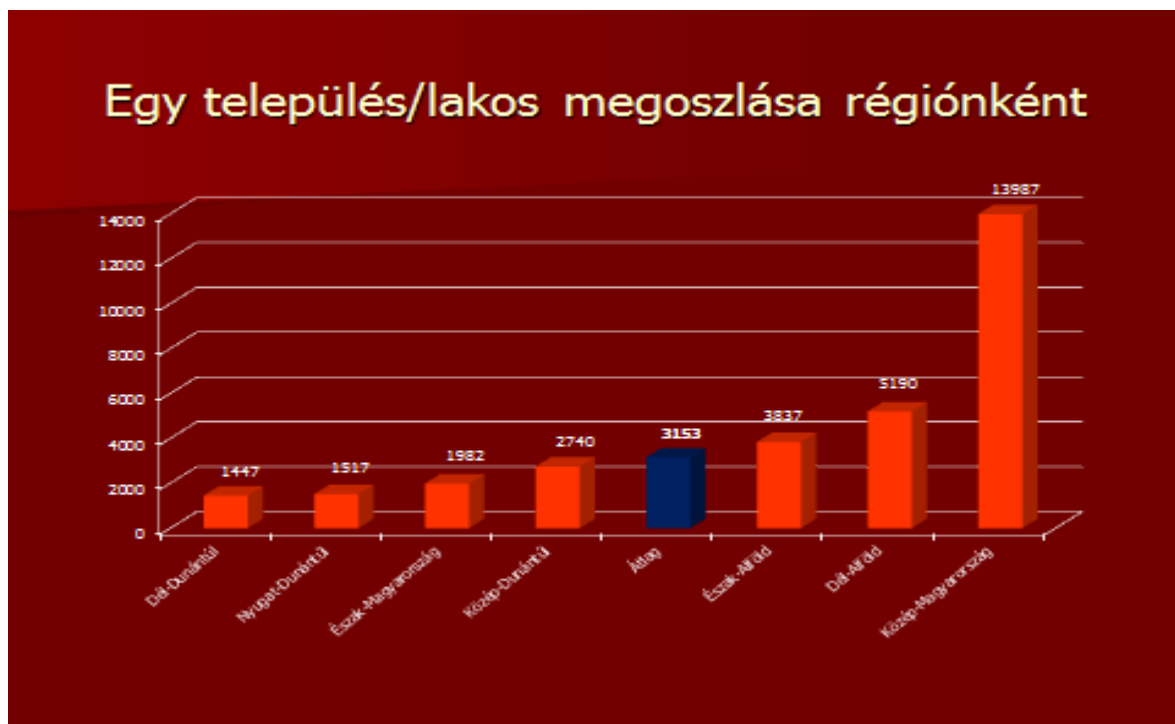
⁴ „Sok kicsi sokra megy? avagy Települési önkormányzatok vagy járási tanácsok? A regionális tudomány társadalmisítása” című konferencia Pécs, 2011. május 4. Dr. Zongor Gábor TÖOSZ főtitkár előadása

élőkének. Fokozza a településméretetek kihatásait, hogy a különböző méretű települések eloszlása korántsem egyenletes az országban.⁵

Az eltérő természeti adottságok és az eltérő történelmi múlt miatt az egyes országrészek településsűrűsége, a települések átlagos nagysága, a kistelepülések aránya erősen eltérő. Dél- és Nyugat-Dunántúlon, valamint az Észak-magyarországi-középhegység területén a 100 km²-re jutó települések száma meghaladja az 5-öt (Baranya és Zala megyékben 6,8, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 4,9), míg az Alföldön 2 alatt marad (Hajdú-Bihar és Békés megye 1,3); az országos átlag 3,4.⁶

Az 5000 lakosnál népesebb települések az Alföldön és Budapest környékén nagy, összefüggő területeket foglalnak el. Hasonló kép rajzolódik ki az 1000 lakosnál kisebb települések arányát tekintve: egyes dunántúli megyékben (Vas, Baranya, Zala) a települések több mint négyötöde kistelepülés; Veszprém és Somogy megyében is meghaladja arányuk a 70%-ot. Ugyanakkor az Alföldön és a síkvidéki jellegű Fejér megyében a kistelepülések nem teszik ki a településállomány egynegyedét sem.⁷

Egy település/lakos megoszlása régióinként⁸

⁵ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 121. o.

⁶ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 123. o.

⁷ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 123. o.

⁸ „Sok kicsi sokra megy? avagy Települési önkormányzatok vagy járási tanácsok? A regionális tudomány társadalmisítása” című konferencia Pécs, 2011. május 4. Dr. Zongor Gábor TÖOSZ főtitkár előadása

A magyarországi településállomány sajátos elemei az ún. tanyák; keletkezésük körülményeiben rejlik különlegességük. A török hódoltság idején az Alföld településállománya nagymértékben megritkult. A fennmaradt, népesebb települések hatalmas, a belterületről esetenként több tíz km-re fekvő határral rendelkeztek. E határrészek művelése a belterületről nem volt lehetséges; használatukra a mezővárosok lakossága sajátos megoldást választott, a tanya gazdálkodási-települési rendszer kialakítását. A tanya a szórványtelepülések közé sorolható, ám a tanyák nem szakadtak el anyatelepüléseiktől, a mezővárosoktól, nem váltak önálló településsé.⁹

A két világháború között az Alföld lakosságának kb. harmada, közel egy millió fő külterületen élt. A tanyaképződés utolsó nagy hullámát az 1945-ös földreform jelentette, amikor a földhöz jutott kisbirtokosok többsége a kiosztásra került földön tanyát épített, s néhány év leforgása alatt mintegy 75 000 új tanya létesült az Alföldön. A szocialista településpolitika hathatós nyomására, a tévesztés, valamint a nyomában járó elvándorlás, illetve az előregedés következtében megindult a tanyák elsorvadása. Az 1990-es években lényegében megállt a tanyák elnéptelenedési folyamata, a népességcsökkenés mértéke megegyezett az ország egészét érintő népességfogyással. A rendszerváltozással, de a háztáji gazdaságok megerősödésével részben már az előtt is, új fejlődési, illetve fennmaradási perspektívák nyíltak a hazai tanyák számára. Új jelenség az alföldi nagyvárosok környékén, hogy a tanyavilágot napjainkra elérte a szuburbanizáció is. A nagyvárosokból kiköltöző fiatal és tehetős népesség a tanyaöv városokhoz közeli, jól megközelíthető és a napi ingázást lehetővé tevő részére zúdul rá.¹⁰

Az Alföld keleti és északi, termékeny talajjal rendelkező, nagy kiterjedésű síksági területein, ahol a természet a legkedvezőbb feltételeket kínálta a nagyüzemi szántóföldi gazdálkodás számára, a tanyafelszámolás gyors ütemben zajlott. Ezzel szemben a kevésbé termékeny, nagyüzemi művelésre kevésbé alkalmas déli homokvidékeken és a sűrű vízhálózattal rendelkező, szikesedésre hajlamos területeken a tévesztés is vontatottan haladt, illetve megtorpant, s ezzel a tanyák túlélési esélye is jelentősen javult. Napjainkban éppen ezeken a területeken él a tanyasi népesség java része.¹¹

Urbanizáció, városhálózat

Az I. világháború után az ország drasztikus területi csökkenése mélyreható strukturális változásokat idézett elő a településhálózatban is. A 2. világháború után, különösen a kommunista hatalomátvételt (1948) követően merőben új, szélsőségesen etatista politikai, gazdasági és társadalmi viszonyok közé került az ország és annak településállománya is. A

⁹ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 123. o.

¹⁰ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 124. o.

¹¹ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 125. o.

„szocialista rendszer” gazdaságpolitikájának középpontjában a feszített ütemű gazdaságfejlesztés, ezen belül is az iparosítás állt. Számos óriás beruházást indítottak, melléjük a munkaerőigény biztosítására nagy lakótelepeket, ún. „szocialista városokat” építettek. Számos kisebb-nagyobb bányászközség, ipari település és tradicionális város indult rohamos növekedésnek. A kommunális beruházások zöme a városokra jutott. Ennek eredményeként gyors ütemben növekedett a városok népessége. 1980-ban már 20 város lakossága haladta meg az 50 ezer főt, 19 megyeszékhelyünk közül 9 ekkor érte el a középvárosi küszöbértéket. 1990 után azonban az extenzív városodás visszaszorult, részben a *dezindustrializáció*, részben pedig a *szuburbanizáció* felerősödése következtében. A szuburbán városok kivételével megállt a városnövekedés, számos város népessége csökkent.¹²

1945 óta a városok száma meghatszorozódott. Kezdetben, az 1980-as évekig lassabban, majd gyors ütemben nőtt a városi rangú települések száma. Megjegyzendő, hogy Magyarországon a városi funkciójú és a városi rangú települések köre nem felel meg egymásnak. Az 1990-es évek elejéig több városi funkciójú település volt, mint városi rangú (tehát sok városi szerepkört ellátó település nem rendelkezett városi ranggal). Az 1990-es évek közepére azonban a városi funkciójú települések városi jogállást nyertek, azóta nagyszámú, földrajzi-szociológiai-funkcionális értelemben falunak minősülő települést emeltek városi rangra (vagyis ma nagyszámú városi jogú, de falusi jellegű település létezik Magyarországon). Mindeközben a városok átlagos népességszáma is egyre csökkent.¹³

Az ország városfejlődése az 1990 utáni időszakban újabb fordulatot vett, a népesség vándorlásának fő iránya már nem a falvakból a városokba mutatott, hanem a városokból az őket körülvevő falvakba, s Magyarország belépett előbb a szuburbanizáció, majd 2000 után a dezurbanizáció korszakába.¹⁴

A Rendőrség diszlokációja a településszerkezethez viszonyítva

A rendőrségről szóló 1994. év XXXIV. törvény 4/A. § (1) alapján „Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szerve (a továbbiakban: központi szerv), megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokra, rendőrkapitányságokra és kirendeltségekre tagozódik. Egyes feladatok ellátására törvény vagy kormányrendelet más rendőri szervet is létrehozhat.”

A rendőrség területi és helyi szerveinek megoszlását érdemes összevetni Magyarország településszerkezetével.

¹² Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 126-127. o.

¹³ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 128. o.

¹⁴ Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. 129. o.

A települések számát tekintve a Dunántúlon Baranya, Vas, Zala és Somogy megye, míg Keleten Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye a legsűrűbben lakott.

A rendőri lefedettséget vizsgálva megállapítható, hogy jelentős az eltérés.

A legnagyobb rendőri lefedettség Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található, hiszen 30 településen van jelen (10 Rendőrkapitányság, 22 osztály jogállású és 2 alosztály jogállású rendőrőrs) a rendőrség.

Ellen példaként megemlíthetjük Zala megyét, ahol 12 településen van jelen (4 Rendőrkapitányság, 3 osztály és 5 alosztály jogállású rendőrőrs) a rendőrség. Minimális különbséggel nagyobb a jelenlét Vas megyében is.

Baranya, Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is lényegesen jobb a helyzet.

Az Alföldi területeken - figyelemmel a kiterjedt tanyavilágra – is átlagot meghaladó rendőri lefedettség, hiszen Bács-Kiskun és Békés megyében is 22 településen, míg Csongrád megyében 17 településen van jelen rendőri alegység.

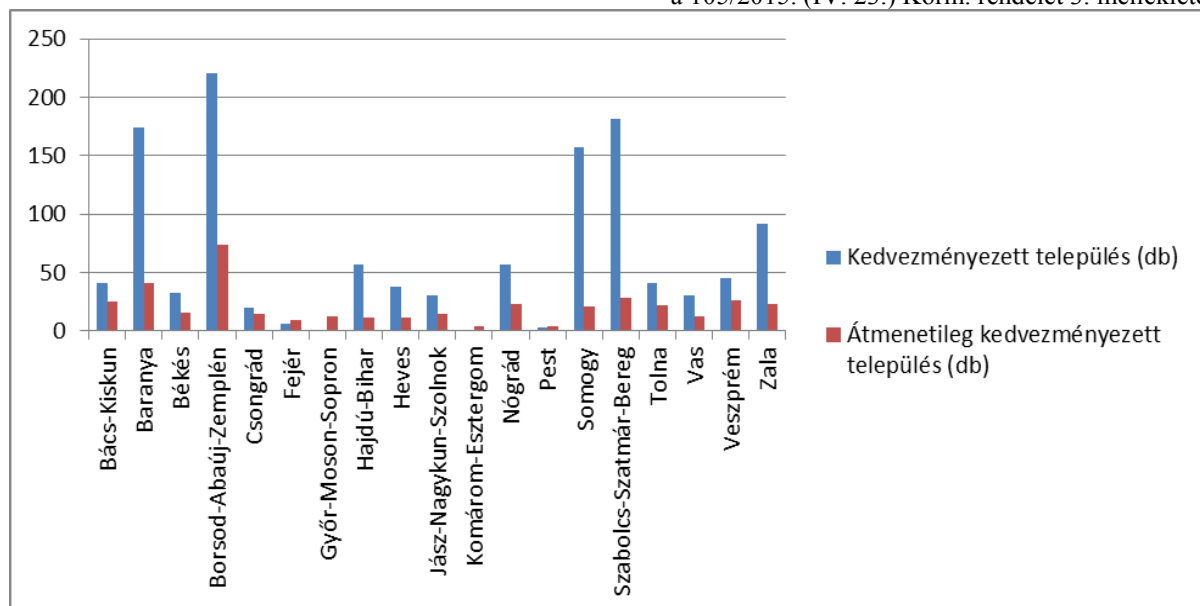
A negatív rekord Nógrád megyéhez fűződik, ahol 6 Rendőrkapitányság és 1 alosztály jogállású rendőrőrs található 7 településen.

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény felhatalmazta a kormányt, hogy a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről rendeletet alkosson.

A tárgykörben az utolsó jogszabály a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet. Az ország településszerkezetét figyelve sajnos megállapítható, hogy a kistelepülések jelentős számban érintettek.

Főként a munkanélküliséggel kontextusban elmondható, hogy a közrend és közbiztonság szempontjából ez jelentős problémát jelent. Az alábbi táblázat pontosan mutatja, hogy a nagy településszámmal rendelkező megyék természetes módon a leginkább érintettek.

a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 3. melléklete

Megfigyelve a tárgykörben kiadott korábbi jegyzékeket, az alábbiak állapíthatóak meg:

- 2003. évben 1092 és/vagy 1131 település szerepelt;
- 2006. évben 1050 és/vagy 1136 település szerepelt;
- 2015-ben 1230 és átmenetileg kedvezményezett 394 település szerepelt.

A bemutatott növekedési tendenciák alapvetően a kistelepüléseket sújtották és jelenleg is sújtják.

A rendőrség közbiztonsági programjai

A rendőrség az elmúlt öt évben a rendelkezésre álló erők és eszközök legoptimálisabb felhasználásával igyekezett az aktuális kihívásoknak megfelelni. Ennek során számos, a lakosság biztonságérzetét javító, a közrend, közbiztonság megszilárdítására, a jogsértő cselekmények elkövetőinek elfogása és törvényes felelősségre vonására irányuló intézkedés került bevezetésre.

Az első jelentős lépés a **2010. június 1-jétől június 10-ig** terjedő időszakra a lakosság biztonságérzetét javító intézkedések megvalósítása érdekében a **„Közbiztonsági Háló” program** végrehajtására kiadott **Intézkedési Terv meghatározása volt.**

A közterületek, nyilvános helyek közbiztonságát érintő pozitív változás elérése érdekében, több és jól látható rendőrnek kellett a korábbiaknál hatékonyabban intézkednie a biztonságot leginkább veszélyeztető cselekmények megelőzésére, megszakítására, amelynek érdekében **2010. június 10-én** országos rendőrfőkapitányi **Intézkedési Terv** (a továbbiakban: Intézkedési Terv) **került kiadásra „Hazánk közbiztonságának megszilárdítására, a leginkább veszélyeztetett térségek, települések biztonsági helyzetének javítására”.** A program végrehajtása során **2010. június 1-je és 2011. január 1-je** közötti időszakban foganatosított intézkedések tapasztalatai az alábbiak szerint összegezhetőek.

Az Intézkedési Tervben meghatározottak szerint, a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok, illetve a helyi rendőri szervek – a **Kistérségi Egyeztető Fórumok** (a továbbiakban: fórumok) **bevonásával, a polgármesterek véleményének prioritása** mentén – széleskörű bűnügyi és közbiztonsági elemzést követően, az illetékességi területükön található településeket **„kiemelten veszélyeztetett”, „veszélyeztetett” és „nem veszélyeztetett”** kategóriába sorolták be.

A települések közbiztonsági helyzetének – a végrehajtott rendőri ellenőrzések eredményeire figyelemmel – **heti rendszerességgel** történő elemzése biztosította a **települések kategóriáinak aktualizáló felülvizsgálatát**, illetve a vizsgálat eredményének fényében a szükséges módosítások megtételét.

Az elvégzett elemzések alapján végrehajtott módosítások eredményeképpen, a program **harmincadik hetében** rögzített állapot szerint, **kiemelten veszélyeztetett kategóriába** összességében **49 település** (ideértve a BRFK kerületeit is) került besorolásra, míg **veszélyeztetett kategóriába 185** (ideértve a BRFK kerületeit is).

A megyei (budapesti) rendőri szervek a programból eredő feladatokat az illetékességi területeikre vonatkozóan intézkedésben szabályozták, **a helyi rendőri szervek pedig elkészítették** a részletes **rendőri ellenőrzések terveit**. A fórumokban, valamint a kisebbségi összekötői hálózatban rejlő lehetőségek teljes mértékben kiaknázásra kerültek a program lényeges elemeinek mind szélesebb körben történő megismertetése és hatékony végrehajtása érdekében. **A körzeti megbízottak szerepe kiemelt az „Iskola Rendőre” programban**, a fórumokkal való együttműködésben, valamint a kisebbségekkel összefüggő, illetve a családon belüli konfliktusokból származó **problémák helyi szintű kezelésében**. A rendőri szervek a program végrehajtása során folyamatosan támaszkodtak a fórumokon elhangzott tapasztalatokra. **A kapcsolattartás és az együttműködés** a rendőri szervek, más rendészeti szervek, az önkormányzatok, a polgárőrszervezetek, a közterület-felügyeletek, a településőrségek, az egyéb civil társadalmi szervezetek, illetve érintettek között folyamatos volt.

Az Intézkedési Terv keretében a rendőri szervek összesen 111 536 fővel, 728 849 órában végeztek közterületi ellenőrzéseket, valamint 5 674 fő, 67 673 óra túlszolgálatot teljesítettek. A fokozott ellenőrzések végrehajtásában a polgárőrség állományából 4 537 fő, 22 348 órában, a mezei őrszolgálatok tagjai közül 87 fő, 399 órában, továbbá a társhatóságok részéről 326 fő, 1 380 órában járult hozzá a közterületek biztonságosabbá tételéhez.

A **Készenléti Rendőrség** állománya az értékelt időszakban **17 669 fővel, 173 500 órában** hajtott végre **közterületi ellenőrzéseket**. A bevetési osztályok állománya július 1-től Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Fejér, Komárom-Esztergom, Tolna, Vas, Zala és Veszprém megye illetékességi területein láttak el szolgálatot.

Az összegyűjtött tapasztalatok alapján a biztonságot leginkább veszélyeztető cselekmények megelőzése, megszakítása, valamint a lakossági elvárások tükrében a végrehajtandó közterületi feladatok ellátása érdekében **2011. augusztus 16-án** országos rendőrfőkapitányi Intézkedési Terv (a továbbiakban: Intézkedési Terv) került kiadásra **„A lakosság szubjektív biztonságérzetét – a települési, illetve kistérségi szinten mutatkozó igényekre figyelemmel – leginkább javító, a prevenciót előtérbe helyező rendőri intézkedések megtételére”**.

Az Intézkedési Tervben meghatározottak szerint, a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok, illetve a helyi rendőri szervek – a **Kistérségi Egyeztető Fórumok** (a továbbiakban: fórumok) **bevonásával**, a **polgármesterek véleményének prioritása** mentén – széleskörű bűnügyi és közbiztonsági elemzést követően, az illetékességi területükön található településeket ismételten **„kiemelten veszélyeztetett”, „veszélyeztetett”** és **„nem veszélyeztetett”** kategóriába sorolták be.

A havi rendszerességgel elvégzett elemzések alapján végrehajtott módosítások eredményeképpen, a program 2011. szeptember hónapjában rögzített állapot szerint, **kiemelten veszélyeztetett kategóriába** összességében **27**, amíg **veszélyeztetett kategóriába 204 település** (ideértve a Budapesti Rendőr-főkapitányság kerületeit is) került besorolásra.

A havi rendszerességgel elvégzett elemzések alapján végrehajtott módosítások eredményeképpen – a 2012. júliusban rögzített állapot szerint – **kiemelten veszélyeztetett kategóriába** összességében **18**, amíg **veszélyeztetett kategóriába 185 település** (ideértve Budapest kerületeit is) került besorolásra, amely jelentős előre lépésnek számított.

A körzeti megbízottak és a bűnügyi szolgálat munkatársai a települések ritkán lakott külterületi részein élőkkel felvették a kapcsolatot, tájékoztatást adtak a helyi rendőri szervek elérhetőségéről, illetve az áldozattá válás megelőzésének lehetőségeiről. Az idős koránál fogva veszélyeztetettnek tekinthető személyek lakosságához viszonyított aránya felmérésre került. Az „Iskola rendőre” és a D.A.D.A. programokban résztvevő bűnmegelőzési előadók és körzeti megbízottak folyamatosan tartották a kapcsolatot az oktatási intézményekkel, valamint a helyi szinten működtetett egyéb preventív célú programban szereplő szervezetekkel.

A szolgálati feladatok végrehajtásának időszakai úgy kerülnek meghatározásra, hogy az összhangban legyen a jogsértő cselekmények elkövetésének lehetséges időpontjaival. A gépjárművel történő szolgálatellátás kombinálásra kerül gyalogos járőri szolgálattal. Az ellenőrzést igénylő helyek és a feladatot végrehajtó szolgálati csoportok úgy kerülnek kijelölésre, hogy az állomány a napi szolgálati tevékenységét több helyszínen is képes legyen biztosítani. A kül- és erdőterületek, valamint a hétvégi házas övezetek járőrszolgálattal történő ellenőrzését – szükség esetén – a társhatóságok, a polgárőr- és egyéb társadalmi szervezetek, a közterület-felügyeletek, valamint természetvédelmi- és a mezei őrszolgálatok munkatársaival közösen oldották meg.

A közterületi jelenlét időbeli és térbeli lefedettségének biztosítása érdekében a szolgálat szervezése során minden esetben egyeztetés történt a rendőrkapitányságok és a helyi polgárőr egyesületek tagjai között. Az illetékességi területen belül kialakított körzeti megbízotti székhelyek és körzetek felmérése a területi és lakosságszámbeli viszonyokra tekintettel ismételt felmérésre került. A körzeti megbízottakat csak különösen indokolt esetben lehetett elvonni a működési körzetükből.

Azon rendőrkapitányságok, amelyek illetékességi területén térfigyelő kamerarendszer működik a rendszerek üzemeltetőivel felvették a kapcsolatot a megfigyelő központok, valamint a rendőri szervek közötti hírösszeköttetés kialakítása érdekében.

A Készenléti Rendőrség állományának feladatellátása úgy került megszervezésre, hogy az ellenőrzött településeken a helyi rendőri erőkkel együtt, míg 2011. szeptember 1-jétől – külön intézkedési terv alapján Jász-Nagykun-Szolnok, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megye vonatkozásában – önállóan teljesítettek szolgálatot, amely 2012-ben Heves, Vas és Zala megyékkel került kibővítésre.

Az országos rendőrfőkapitány utasítása alapján a Készenléti Rendőrség 5 megyére kiterjedő megerősítő szolgálat ellátását kezdte meg 2013. szeptember 25-től. A Jász-Nagykun-Szolnok, a Heves, a Borsod-Abaúj-Zemplén, a Szabolcs-Szatmár-Bereg és a Hajdú-

Bihar Megyei Rendőr-főkapitányságok illetékességi területén található települések rendőri jelenléttel történő közbiztonság megerősítésére kiadott 29022/58473-13/2013. Ált. számú Intézkedési Tervben (a továbbiakban: Intézkedési Terv) meghatározott feladatok megyék szerinti elosztásban az alábbiak szerint kerültek végrehajtásra a **2013. szeptember 25-től 2014. március 04-ig** terjedő időszakban.

A települések rendőri ellenőrzésének állandó rendőri jelenléttel történő megerősítésének célja a lakosság szubjektív biztonságérzetének növelése volt. Az Intézkedési Tervek alapján a jogsértő cselekmények megelőzését és visszaszorítását, valamint az elkövetők elfogását a folyamatossá tett rendőri jelenlét biztosításával a helyi rendőri szervek közrendvédelmi állománya, valamint a Készenléti Rendőrség (a továbbiakban: KR) állománya hajtotta végre. A kijelölt állomány közterületi járőrszolgálati feladatait oly módon kerülte megtervezésre, hogy a rendőri jelenlét biztosítása naponta minden, a rendőr-főkapitányságok illetékességi területén található település vonatkozásában megvalósuljon, állandó (24 órás lefedettséggel) vagy (többszöri) visszatérő ellenőrzés formájában.

Az állandó rendőri jelenléttel érintett településeken/településrészekben 2 fő járőr, napszakonkénti, vagy egyéb váltásos rendszerben látott el járőrszolgálati tevékenységet, ezzel is biztosítva azt, hogy a településen élő állampolgárok számára 24 órában elérhető legyen a rendőri állomány. Az ilyen jellegű rendőri megerősítést a kiemelten veszélyeztetett, közbiztonsági szempontból problémás településeken, valamint a megyeszékhelyi rendőrkapitányságokon biztosították. A visszatérő ellenőrzések során az illetékességi területen található, egymáshoz közelebb fekvő települések összefűzésével, 2 fős járőr részére meghatározott járőr-útirányok kialakítására történt intézkedés, amelyek egy szolgálati időszak alatt többszöri visszatérő ellenőrzést tettek lehetővé minden érintett településen.

1. Borsod-Abaúj-Zemplén megye (BAZMRFK):

A BAZMRFK területén 5 település(rész)t folyamatos rendőri jelenléttel erősítették meg, további 353 település visszatérő ellenőrzésére 50 járőr-útirányterv került kialakításra. A napszakonkénti ellenőrzési feladatokat a BAZMRFK állományából 98 fő, a KR állományából pedig 18 fő hajtotta végre. A megye területére kihelyezett szolgálat keretében a KR lovas járőreit 9 alkalommal, kutyás járőrpárt pedig 2 alkalommal vezényelték.

2. Hajdú-Bihar megye (HBMRFK):

A HBMRFK területén 3 települést folyamatos rendőri jelenléttel erősítették meg, további 79 település visszatérő ellenőrzésére 24 járőr-útirányterv került kialakításra. A napszakonkénti ellenőrzési feladatokat a HBMRFK állományából 50 fő, a KR állományából 12 fő hajtotta végre.

3. Heves megye (HMRFK):

A HMRFK területén található 1 településen folyamatos rendőri jelenléte biztosítottak, a további 120 település visszatérő ellenőrzésére 23 járőr-útirányterv került kialakításra. A napszakonkénti ellenőrzési feladatokat a HMRFK állománya 36 fővel, a KR állománya 18 fővel hajtotta végre. A megye területére 5 alkalommal kihelyezett szolgálat keretében a KR lovas járőreit is vezénylésre kerültek, valamint a KR kutyás járőrei 17 alkalommal láttak el szolgálatot.

4. Jász-Nagykun-Szolnok megye (JNSZMRFK):

A JNSZMRFK területén 78 település található, ebből 11 településen állandó rendőri jelenléte tartottak fenn, a további 67 település ellenőrzésére 20 járőr-útirányterv került kialakításra. A napszakonkénti ellenőrzési feladatokat a JNSZMRFK állományából 30 fő, a KR állományából 18 fő hajtotta végre. A megye területére kihelyezett szolgálat keretében 5 esetben a KR lovas járőreit is vezényelték, valamint a KR kutyás járőrei 17 alkalommal, a lovas járőrei 8 alkalommal - napi szolgálat terhére - láttak el megerősítő szolgálatot.

5. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (SZSZBMRFK):

A SZSZBMRFK területén 230 település található, ebből 5 települést folyamatos rendőri jelenléttel erősítették meg, a fennmaradó 225 település visszatérő ellenőrzésére 51 járőr-útirányterv került kialakításra. A napszakonkénti ellenőrzési feladatokat a SZSZBMRFK állományából 94 fő, a KR állományából 20 fő hajtotta végre.

Az értékelt időszakban pozitív lakossági visszajelzésekről lehetett beszámolni. A megyei rendőr-főkapitányságok illetékességi területén a KR által biztosított megerősítő erők munkájának hatása érzékelhető volt a nyomozás elrendelések számának alakulásában is. A rendőri erő jelenlétét minden önkormányzat vezetője örömmel nyugtázta. Az érintett településekről lakossági panasz vagy bejelentés nem érkezett a rendőri állomány munkájával kapcsolatban. A program hatására megállapítható volt, hogy az öt megye területén összességében 14,5 %-al csökkent a bűnelkövetések száma úgy, hogy egyes esetekben (pl. ittas járművezetés, embercsempészés) kifejezetten a fokozott rendőri ellenőrzésnek köszönhetően emelkedett a hatóság tudomására jutott bűncselekmények száma.

A tapasztalatok folyamatos elemzése és értékelése alapján a rendőr-főkapitányságok - előzetes írásbeli megkeresés alapján A Készenléti Rendőrség parancsnokának engedélyével - végrehajtották a járőr-körzetek és járőr-útiránytervek szükség szerint aktualizálását, az érintett terület ellenőrzési időszakának, vagy időtartamának változtatást, a rendőri létszám növelését, csökkentését, vagy átcsoportosítását.

Összességében megállapítható volt, hogy az érintett megyékben a jogsértő cselekmények megelőzését, visszaszorítását, valamint az elkövetők elfogását - a folyamatossá tett rendőri jelenléte biztosításával - a helyi rendőri szervek közrendvédelmi állománya, valamint a KR által vezényelt megerősítő erő biztosítani tudta. A települések önkormányzataival a

kapcsolattartás valamennyi rendőrkapitányság illetékességi területén folyamatos volt, a bevezetett rendőri intézkedések kapcsán a települések vezetőitől, illetve a lakosság részéről pozitív visszajelzések érkeztek.

A (nem teljes körűen) felsorolt programok legfontosabb mozgató rugója a hatékony körzeti megbízotti szolgálat. Az elmúlt évek során számos döntés eredményeként jelentős létszám-, technikai és infrastrukturális fejlesztés jellemezte a szakterületet. A bevezetett intézkedések eredményeként elmondható, hogy Magyarország 3 523 településén 3 607 (Tiszt csop. vez. 136 fő, Thts. csop. vez. 123 fő és 3 348 fő kmb.) teljesít szolgálatot. A létszámhiány nem éri el az 5 %-ot. A körzeti megbízotti irodák száma 1 676.

A lakossági és társadalmi kapcsolattartás alapját képezik, az iskola rendőr program, az egyéb bűn- és balesetmegelőzési programok egyszemélyi letéteményesei a kistépüléseken.

A települések biztonságáért tenni tudó szervezetek

Polgárőrség

A közrend és közbiztonság vonatkozásában a Rendőrség egyik stratégiai partnere az Országos Polgárőr Szövetség. (a továbbiakban: OPSZ). A lassan negyedszázada működő OPSZ a budapesti és a 19 megyei szervezetén keresztül 1659 tagegyesülettel működik. A taglétszáma folyamatosan növekszik. A szervezet erejét nem csak a konkrét taglétszám nagysága jelenti, hanem annak a (családi, munkahelyi) közegnek a nagysága is, ahol a polgárőrséghez kapcsolódó értékrend és életforma is megjelenik. Így tekintve elmondhatjuk, hogy több százezer ember követi az ezt a magatartásformát, amely a települések közrendje és közbiztonsága szempontjából nagyon fontos érték.

A Rendőrség és az Országos Polgárőr Szövetség területi és helyi szervei és szervezetei között fennálló együttműködés, szoros, napi szinten működő kapcsolattartás, nélkülözhetetlen a közös szolgálatszervezése, tervezése, a feladatok végrehajtása, valamint az egyeztetést igénylő kérdések megvitatása szempontjából.

A polgárőrségről szóló törvény hatályba lépését követően **1905** (2014. július 30-ai állapot alapján 1891 volt) polgárőr egyesülettel történt együttműködési megállapodás megkötése. A rendőrkapitányságok az illetékességi területükön tevékenykedő polgárőr szervezetekkel, heti rendszerességgel közös akciótervet készítenek és összehangolják a feladatellátást. A közös szolgálatellátás 2014-ben **63 397** (2013. évben 58 305) **esetben, 88 369** (2013. évben: 80 299) **fő rendőr, 107 658** (2013. évben: 99 726) **fő polgárőrrel, 529 606** (2013. évben: 471 355) **órában** került ellátásra.

A rendészeti állománnyal történő mindennapi közös szolgálat ellátás során a polgárőrök hathatós segítséget nyújtanak az egyes helyi, megyei, regionális és országos közbiztonsági és közlekedési akciók, fokozott ellenőrzések végrehajtása terén, valamint tevékenységükkel fontos szerepet vállalnak a bűn- és balesetmegelőzési munkában is.

A közterületi lefedettség fokozásába a polgárőr szervezetek is tervszerűen bevonásra kerültek és kerülnek a Rendőrséggel való összehangoltabb szolgálatellátás révén. Ennek megvalósulása érdekében a polgárőr szervezetek és a rendőri szervek közterületi tevékenységüket az eddigieknél magasabb szintű együttműködéssel, a közös szolgálatellátások prioritásai mentén szervezik heti rendszerességgel, amely a közterületi jelenlét és a mobilitás javulását eredményezi. Ezen együttműködés nem kizárólag a közös szolgálat ellátás területére, de az önállóan a polgárőrszervezetek által tervezett és szervezett közterületi jelenlétre, valamint ezen szolgálati formák ötvözeteként az egy időben, de területileg elkülönülve a települést teljes mértékben történő lefedettségét eredményező ún. „párhuzamos” közterületi szolgálatellátásra is kiterjedt.

A Rendőrség az Országos Polgárőr Szövetség területi és helyi szervezeteinek tagjaival az elmúlt években végrehajtott közös szolgálatellátás során a közterületi jogsértések megelőzésén túl az állampolgárok személy- és vagyónbiztonságának megóvására, a közlekedés rendjének fenntartására, a természeti-, környezeti-, kulturális értékeket sértő közösségellenes magatartások megelőzésére, megakadályozására kiemelt hangsúlyt fektetett, amelynek során a polgárőrök fokozott hatékonysággal végezték tevékenységüket.

A Járási Közbiztonsági Egyeztető Fórumok, illetve más helyi fórumok keretén belül a polgárőrszervezetek vezetői a szolgálatok tervezését és szervezését megelőzően tájékozódnak az adott település(ek) közbiztonsági és bűnügyi helyzetéről. Ezen információk beszerzése érdekében a területi rendőri szervek munkatársaival rendszeres, napi kapcsolatot tartanak fenn, illetve különböző eseményeken (pl.: önkormányzati beszámoló, főkapitányság által szervezett egyeztető megbeszélések) folyamatosan értékelik a közös szolgálatellátás eredményeit, tapasztalatait.

A Rendőrség a Polgárőrséggel együtt képes lehet a jogellenes cselekmények felderítésének minél magasabb szintre emeléséért, a közrend, közbiztonság megszilárdításáért, az állampolgárok biztonságának és biztonságérzetének fokozásáért. **A Polgárőrség** segítséget nyújthat a Rendőrség számára a szabálysértések hatékony megelőzésében.

A Polgárőrségnek Rendőrséggel történő együttműködése, a közös járőrszolgálat végrehajtásának eredménye lehetőséget teremtene arra, hogy a lakosság megszerzett javait biztonságban érezze. Ugyanakkor a **Polgárőrségnek** a mezőőrökkel, természetvédelmi őrkkel és vadőrökkel történő közös szolgálatellátása keretében végzett közös járőrszolgálat is nagymértékben hozzájárulhat a jogsértések megelőzéséhez.

A Rendőrség számára hathatós segítséget nyújtana a Polgárőrség lakossággal történő szoros kapcsolattartása, amely során a polgárok jelzés értékű információt szolgáltatnának az esetlegesen sérelmükre elkövetett tulajdon elleni szabálysértésekről. Az ily módon tudomásunkra jutó információk birtokában a Rendőrség késedelem nélkül elrendelheti a ház, lakás, egyéb helyiség vagy azokhoz tartozó bekerített hely átvizsgálását a tárgyi bizonyítási eszközök megtalálása céljából.

Bízunk abban, hogy a **Polgárórség közterületi jelenléte**, a cselekményeket elősegítő okok és körülmények felderítő tevékenysége, azok megszüntetése, **a Rendőrséggel történő együttműködése** különösen a kis falvakban és kistérségekben **a tulajdon elleni szabálysértések számának jelentős csökkenéséhez vezet.**

Mint az a fentiekben megfogalmazottakból is egyértelműen kitűnik **a Rendőrség és a Polgárórség együttműködése nagymértékben a közbiztonsági szakterületen jelentkező feladatok végrehajtására koncentrálódik**, azon belül is a körzeti megbízottakkal közös járőrszolgálat vonatkozásában realizálódik.

A körzeti megbízotti szolgálat, mint a Rendőrség legszélesebb társadalmi kapcsolattal rendelkező szolgálati ága az ország minden településén megjelenik, így **jó alapot képez a Polgárórséggel történő** legszorosabb együttműködéshez. **A polgárokkal való – és a körzeti megbízottak által megvalósuló – szoros kapcsolattartás alkalmas** a folyamatos információ áramlás biztosítására és **a két szervezet, valamint a lakosság közötti bizalom megteremtésére.** Munkájuk sikerét a lakosságtól kapott bizalommal végzett, áldozatkész tevékenységükkel érik el, amelyet társadalmi közmegelegedés igazol. Megfigyelhető, hogy a szorosabb együttműködés nagyobb munkasikereket is eredményez.

Ezen fejlesztés eredményeként megvalósíthatóvá válik az ország minden településén az állandó rendőri jelenlét biztosítása, amely a területi és helyi polgárőr szervezetekkel meglévő együttműködésekben megfogalmazott feladatok végrehajtása terén a XXI. század társadalmi igényeinek megfelelő közrendet és közbiztonságot garantál minden Magyarországi területén élő, vagy csak ide látogató polgár számára.

A környezeti (szituatív), illetve a közösségi (társadalmi) bűnmegelőzés nemzetközi és magyarországi „jó gyakorlatait” figyelembe véve, a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia, a Belügyminisztérium, a Rendőrség és az önkormányzatok iránymutatásai alapján az OPSZ meghirdette a „100x100 BIZTONSÁG A POLGÁRŐRSÉG KIEMELT BŰNMEGELŐZÉSI MINTAPROGRAMJA Magyarország 100 településén a közbiztonság erősítésére és a lakosság biztonságérzetének javítására (2013-2014)” programját, amely 2014. szeptember 20-án 250X100 BIZTONSÁG programra módosult. Ebben a Rendőrséggel történő együttműködés példaértékűnek mondható.

A program indításakor a fővárosban és a 19 megyében 5-5 települést illetve városrész került kiválasztásra, így a 20x5 település került a programba.

A cél az volt, hogy minden megyében induljon el a kezdeményezés és az egyesületek vigyék jó hírét a kezdeményezésnek. A sikereken felbuzdulva 2014-ben további 150 településsel bővült a program.

A települések az alábbi megoszlásban szerepelnek:

- 4 fővárosi kerület;
- 31 város;
- 115 község, amelyből az 1000 fő alatti települések száma 38.

Tehát elmondható, hogy a program a kistelepülések biztonságának javítása érdekében is jelentős szerepet vállal, hiszen több mint egynegyedét teszik az érintett településeknek.

Az OPSZ másik jelentős projektje, amelyben elsősorban a szezonális jellegű terménylopásokra illetve az egész évben megvalósuló falopásokra koncentrálnak a végrehajtásban résztvevő szervezetek. Szorosan együttműködnek a vadásztársaságokkal, a természetvédelmi

őrszolgálatokkal, a vadőrökkel és mezőőrökkel egyaránt. Ezen a területen oroszánrészt vállal az OPSZ Lovas Tagozata, akik rendkívül dinamikusan fejlődnek és egyre több helyen láthatóak önálló szolgálatban és esetenként a Készenléti Rendőrség lovas járőreivel is. Az anyagi javak mellett természetesen a tanyákon élők biztonsága is prioritást élvez. A különböző „tanya programok” már évek óta jól működnek, talán azért is mert jelentős összefogás van mögötte.

A „120-as törvény” hatálya alá tartozó szervezetek

Az országgyűlés

- kiindulva abból, hogy a közrend a nemzet felemelkedését szolgáló alapérték,
- kinyilvánítva azt, hogy a közrend és a közbiztonság fenntartásához elengedhetetlen a rendészeti feladatokat ellátó személyekkel való együttműködés,
- elismerve az egységes szabályozás és követelményrendszer megteremtésének szükségességét az állami és önkormányzati alkalmazásban álló közszolgálati tisztviselők és közalkalmazottak, valamint egyéb foglalkoztatási jogviszonyban álló rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységének újr szabályozása és rendszerbe helyezése érdekében megalkotta

az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvényt. A megalkotott törvény jelentős mozgásteret biztosít a települési önkormányzatok számára, hogy a helyi sajátosságok figyelembe vételével létrehozzon önkormányzati rendészeti szervet, amely hozzájárulhat a település közbiztonságának javításához. A törvény értelmében önkormányzati rendészeti szervet - a községi, a városi képviselő-testület, a megyei jogú városi közgyűlés, a fővárosban a fővárosi kerületi képviselő-testület és a közgyűlés - a polgármesteri (főpolgármesteri hivatal) hivatal külön törvényben meghatározott módokon hozhat létre. Önkormányzati rendészeti szervet több önkormányzat társulások formában is működtethet.

A törvényben foglaltakat kell alkalmazni:

- A rendészeti szerv tagjaként foglalkoztatható:
 - önkormányzati természetvédelmi őrre;
 - a közterület-felügyelőre;
 - a mezőőrre;
 - a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzetre;
 - a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzetre;
 - a halászati őrre;
- a természetvédelmi őrre;
- az erdővédelmi szolgálat tagjára;
- a hegyőrre;
- a hivatásos vadászra (a formaruházat kivételével);

További jelentős segítséget jelentett, hogy a törvény lehetőséget biztosít a felsorolt feladatok végrehajtásához önkormányzati segéd-felügyelő foglalkoztatására is, a jogszabályban meghatározott feltételekkel. Ez elsősorban a finanszírozás tekintetében nyújt komoly segítséget, hiszen a segéd-felügyelő munkavállalóként történő alkalmazása lényegesen olcsóbb, mint egy köztisztviselő jogállású közterület-felügyelőé.

A felsorolt tevékenységekre számtalan kiváló példát lehet felsorolni. Budapesten a Rákosmenti Mezei Őrszolgálatot társulások formában a XVI. és XVII. kerületi önkormányzatok hozták létre 7 fővel. Később csatlakoztak a X., XV. és XVIII. kerületi önkormányzatok és mára 18 fős a szervezet és 6 720 ha felügyeletét látják el. Technikailag jól felszereltek, hiszen terepjárók és motorkerékpárok is rendelkezésükre állnak. Az érintett Rendőrkapitányságokkal és a Készenléti Rendőrséggel rendszeresen közös járőrszolgálatokat szerveznek.

Vidéki viszonylatban (elsősorban a kistelepüléseken) tapasztalható, hogy a felsorolt tevékenységek végzésére szociális vagy gazdasági és nem szakmai alapokon nyugvó döntések alapján történik a foglalkoztatás. Az új törvény adta lehetőségekkel csak a jól felkészült és a szükséges felszereléssel ellátott rendészeti szakembertől várható el a hatékony fellépés.

Összegzés

A közbiztonság fokozása, az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása, a bűnözést eredményező folyamatok kontrollálása, valamint a bűnözés mennyiségi mutatóinak csökkentése csak átfogó célkitűzések meghatározásával valósítható meg.

A közbiztonság aktuális helyzetének bemutatása összetett feladat, amelyben a statisztikai mutatókkal kifejezhető változások, tendenciák bemutatásának ugyanúgy helye van, mint az önkormányzatok közbiztonságról alkotott véleményének. Azonban az, hogy ténylegesen milyen a közbiztonság, csak kellő körültekintéssel és óvatos következtetésekkel ragadható meg.

Különösen igaz ez akkor, amikor több, egymástól különböző adottságú és népességű, sok esetben eltérő gazdasági-társadalmi fejlettségű (földrajzi) terület, régió alkotta ország közbiztonságának értékeléséről van szó. A közbiztonság helyzetét nem lehet „pillanatkép” szerűen szemlélni, megismerésében a tendenciák megragadására kell törekedni. Mindehhez viszont fel kell ismerni a közbiztonságra ható okokat és körülményeket, értelmezni-elemezni kell őket, annak érdekében, hogy a negatív jelenségek kezelésére megfelelő lépéseket vezessünk be.

Egy település közbiztonsági helyzete a helyi problémák összességéből tevődik össze, ezért kezelése és a jogsértések megelőzése elsősorban helyi összefogással valósulhat meg

hatékonyan. Az együttműködők gondolkodásának, cselekvésének középpontjában bűnmegelőzési szemléletnek kell érvényesülnie annak érdekében, hogy a lakosság szubjektív biztonságérzete emelkedjen, az objektív biztonság kívánatos foka megteremtődjön, ami a település közbiztonságának stabilitásában realizálódik.

Ebben a tevékenységben az önkormányzatokra összetett feladat hárul. Nyitottnak és kezdeményezőnek kell lenni a lakossági önszerveződésekre, hiszen ezek a szervezetek direkt módon leképezik a településen élők hangulatát, gondjait és problémáit. Helyben is bűnmegelőzési stratégia kidolgozására van szükség, hiszen központilag csak a keretszabályozásra van lehetőség. Sajnos a kistelepülésekre jellemző, hogy a polgármester kizárólag a közbizalom (szélső esetekben jobb híján) okán kerül a hivatali székbe és nem az önkormányzathoz szükséges szakértelem és tudás birtokában.

Másik rendkívül komoly probléma, hogy finanszírozási okok miatt nem jut pénz, a polgárőrség, a közterület-felügyelő, a mezőőr stb. foglalkoztatására.

Szükséges és indokolt lenne megvizsgálni, hogy a minimális költségvetési lehetőségekkel rendelkező önkormányzatok esetében **milyen központi finanszírozású támogatási rendszerrel lehet az önkormányzati rendészeti szervek létrehozását és működését támogatni**. A kérdéskörben a járási kormányhivatalok jó alappal szolgálnának a koordinálási feladatok végrehajtására.

A magyarországi településszerkezet jellemző szegmense a településekhez tartozó tanyavilág. A klasszikus értelemben vett tanyavilágnak hazánkban három típusát különböztetjük meg:

- életvitelszerűen lakott;
- gazdálkodásra használt;
- idényjelleggel, vagy hétvégi házként funkcionáló.

Ezek elsősorban az Alföldön, Csongrád, Békés és Bács-Kiskun megye területén találhatóak meg. A külterületi ingatlanok körébe tartoznak még a lakatlan, elhagyatott tanyaépületek, volt termelőszövetkezeti majorok is

A lakott tanyák többségében idős, illetve egyedülálló, hátrányos helyzetű, szociális státuszuk miatt rossz mentális és fizikai állapotban lévő személyek és családok élnek. A külterületen, különösen a tanyavilágban élő népesség érzékenyebben reagál a bűnügyi helyzet változásaira, sőt más társadalmi rétegektől eltérően, sajátos helyzetükből fakadóan jobban igényli az állam szolgáltató gondoskodását.

A lakott illetve a gazdálkodó tanyák sérelmére elsősorban vagyon elleni bűncselekményeket, azon belül is alkalmi, betöréses, trükkös lopásokat követnek el.

A lakatlan, elhagyott tanyaépületekből a még feltalálható berendezési tárgyakon túl az épületszerkezeti darabokat (ajtó, ablak, tetőcserép, gerenda, de volt példa az épület teljes elbontására is) is eltulajdonítják.

Az idényjelleggel lakott tanyák többsége vagyonosabb tulajdonosaik révén hétvégi házként funkcionál. Ezen tulajdonosok sérelmére elkövetett bűncselekmények többsége nagyobb

értékű berendezési tárgyakra elkövetett betöréses lopás, amelyek elkövetési ideje mindig a lakók távollétére esik. A tulajdonosok e csoportjánál érzékelhető a fejlettebb önvédelmi hajlandóság, hiszen számos lakóépületet már vagyonsvédelmi eszközökkel szereltek fel.

A jelentős kiterjedésű tanyavilággal bíró területeken eljáró rendőr-főkapitányságok és kapitányságok felismerve a tanyákon élők védtelenségét, fokozott kiszolgáltatottságát, kiemelt figyelmet fordítanak a sérelmükre elkövetett bűncselekmények megelőzésére. Napjaink rendészeti tevékenysége a külterületen túl, országos viszonylatban az elnéptelenedő apró- vagy törpefalvakban élő veszélyeztetett célcsoportokra is fókuszál. A sérelmükre elkövetett jogsértések visszaszorítására gyors, hatékony védekezési mechanizmusokat kellett kidolgozni.

A rendőrség a korábban felsorolt programokkal és a körzeti megbízotti szolgálat folyamatos fejlesztésével igyekszik a közrend és közbiztonság fenntartása érdekében minden lehetőséget kiaknázni. **A kistelepüléseken központi szerep hárul a körzeti megbízottakra** illetve a Rendőrkapitányságok többi munkatársára is, hogy támogassák illetve szervezzék a polgárőrséggel karöltve a bűnmegelőzési feladatokat.

A lehetőségek között szükséges lehet megvizsgálni, hogy a körzeti megbízottak jelenleginél nagyobb hányada legyen felsőfokú végzettséggel rendelkező munkatárs. Ennek szükségessége abban lehet, hogy a körzeti megbízottak rendkívül szerteágazó feladatrendszerrel (iskola rendőr, drogperevenció, balesetmegelőzés, családon belüli erőszak, stb.) kell megbirkóznia. A jelenlegi struktúrában a körzeti megbízottak többsége a rendőrőrsök vagy a kmb. csoportok keretein belül végzi a munkáját. A jelenlegi állapotban a csoportvezetők majdnem fele tiszthelyettes vagy zászlós. A megfelelő létszámú felsőfokú végzettségű körzeti megbízotti csoportvezető esetén egy hatékony mentori rendszer is kialakítható lenne.

A Rendőrség jelenlegi diszlokációját a lakosság arány és a bűnügyi fertőzöttség határozza meg. Továbbá a közelmúltban létrehozott járási rendszer fedi le a Rendőrkapitányságok illetékességi területét. A településszerkezet nem játszott központi szerepet ezidáig. A közelmúlt közbiztonsággal összefüggő programjai azonban minden esetben tartalmazták azt az elvet, hogy az ország minden településén biztosítani kell a szükséges mértékű rendőri jelenlétet. **Az új prioritások alapot szolgálhatnak a rendőrség helyi rendőri szervei diszlokációjának újragondolására.**

Felhasznált irodalom

Magyarország. Térképekben. Szerkesztette. Kocsis Károly. Schweitzer Ferenc. Magyar Tudományos Akadémia. Földrajztudományi Kutatóintézet. 2011. ISBN 978-963-9545-33-5

„Sok kicsi sokra megy? avagy Települési önkormányzatok vagy járási tanácsok? A regionális tudomány társadalmasítása” című konferencia Pécs, 2011. május 4. Dr. Zongor Gábor TÖOSZ főtitkár előadása